UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Calepinus Ad librum

Calepino, Ambrogio

Venetijs, 1509

P ante S

urn:nbn:de:hbz:466:1-97861

Visual Library

vij. Gallus magnitudine atqꝫ armis inſignis ꝓuocat ꝑ interpretē vnū ex romanis q̄ ſecum ferro decernat. Aliqñ prouocare ē iuitare icitare hotari. ⁊ hꝰ tã in bonū q̄ꝫ ī malū. Ci. Tuis litteris amātiſſimis ſuꝫ prouocatus. In malū ſigt laceſſere Ply. Quãuis eni multis ꝓuocatus iniurijs nunq̄ꝫ tñ ab amicitia receſſi. Interdū eſt profugere: ⁊ ferme idē ē qꝺ appellare niſi ꝙ prouocare magis eſt q̄ꝫ appellare: ⁊ proprie ad maiores potētioreſqꝫ: quorū ope atqꝫ gratia indigemus ꝑtinet prouocatio. Et iungit̃ accuſatiuo cū ad Cice. Cū alter ad ſenatū prouocaſſet: alter vero appellaſſet tribunos Aliquãdo ſine ad Liui. li. iij. Nō ita ſe inuidia ꝑtimuiſſe: vt nihil in eq̄tate ⁊ miſericordia ciuium ſuorū ſpei habeat. Nō ſi in dicta cauſa in vincula dicatur: iterū ſe tribuno plebis appellare ⁊ monere ne imitētur quos oderint. Quod ſi tribuni eodē federe obligatos ſe fateant̃ tollende appellationis cauſa: ī quã cōſpiraſſe decē viros criminati ſint: ait ſe prouocare ad populū: implorare leges de prouocatione ⁊ cōſulares ⁊ tribunicias eo ipſo anno latas. Quē eni prouocaturū: ſi hoc indēnato in dicta cã nō liceat: Cui plebeio ⁊ humili ꝓſidiū ī legibus fore. ſi Apio Claudio nō ſit: Se documento futurū vtrū nouis legibus dominatio an libertas firmata ſit: ⁊ appellatio ꝓuocatioqꝫ aduerſus iniuriã magiſtratuū oſtētata tñ inanibus litteris: an vera data ſit. Apul. Nihil prodeſt ꝑtorē aut ꝑtātem aliã prouocare. Appellatio aūt prouocatioq̄ꝫ inuente fuerūt pro remedio aduerſus iniurias magiſtratuum.

Prouolo. as. pe. cor. ante ſeu vltra volo. Ply. li. x. Tūc vniuerſe prouolant ſi dies mitis futurus eſt. Liui. li. ij. ꝑ trãſlationem pro procurro poſuit. Sic primum infenſis haſtis prouolant duo fabij: totamq̄ꝫ mouerunt ſecum aciem.

Prouoluo. is. ante voluo: vt prouolatus pedibus. Aliqñ prouoluere eſt voluere ſeu ruere facere. Liu. Ingentia ſaxa in ſubeuntes prouoluentibus barbaris.

Proximus. Uide in dictione prope.

Proxoneta. Greci προξενητησ. ου. licitator mediator vel cōciliator. a προξενεω. quod eſt concilio vel induco ad aliq̄d faciendum. Iam apud nos qui medius eſt vt res emantur ⁊ vendantur. Proxeneta dicitur.

Prudens quaſi prouidens: ⁊ interdū ſapiēs interdū ſciens dicitur. Unñ iuriſprudētes vocant̃ q̄ ius ſciūt. vt iuriſprudentia: iuriſſcientia. Hoc tamē inter ſe differūt prudēs ⁊ ſciens ſm Do. ꝙ prudēs eſt q̄ intelligentia ſua aliq̄d cognoſcit. Sciens qui alterius iudicio rem ꝑcipit. Hoc eſt prudēs ꝑ ſe ſciens ꝑ alios. Ter. in an. Et prudēs ſciens viuus videnſqꝫ ꝑeo: Sic imprudētia ꝓ inſipiētia ⁊ in ſcientia. Aug. li. de libero arbitrio. Prudētia ē appetēdaꝝ ⁊ vitãdarū rerū ſciētia. Prudētie ē ſicut docet Macr. ad ratiōis normã que cogitat: queqꝫ agit vniuerſa dirigere: ac nihil ꝓter rectū vel laudabile facere. Prudētie inſunt: ratio ītellectus circūſpectio prouidētia docilitas cautio. Socrates oēs v̄tutes putabat eē prudētias Ariſt. Impoſſibile inq̄t ē prudentē eē quēpiaꝫ niſi ſit bonus. Prudētis ē bñ ꝯſulere. Plato ī legibꝰ ait prudētiã oīuꝫ virtutū ducē eē. Grece dr̄ φρονησις. Plau. in tru. Que hic hꝫ phroneſium omnem ex pectore emouit e meo phroneſim.

Prunus arbor q̄ pruna ꝓducit. Prunetū locus prunis cōſitus.

Pruna a carbone ita diſtinguit̃ ꝙ illa q̄ꝫdiu ardet pruna dicit̃ Carbo cū extīcta fuerit. Dicta pruna a ꝑurēdo. Uirg. Et cinis obducte cellabat lumina prune.

Pruna. perurendo: ꝙ fruges ⁊ virgulta perurat.

Prurio. is. q̄ſi ꝑuror. Eſt eni prurire proprie libidine ſcalpendi ardere. Plau. in am. Dentes pruriūt. A quo pruritus. us. q̄ ē excurſus humoris ſpirabilis īcluſi cōtra naturã. Que voluptas: qñ in libidine ſimilis eſt: quippe nihil aliud eſt genitura q̄ꝫ excurſus hmōi humoris ad rem naturalem ſit vt etiã hec voluptas prurigo dicatur ⁊ tentigo.

Pruſa vrbs apꝺ Myſios ad radices olympi quã Pruſias cōdidit q̄ cū Croeſo bellū geſſit. Hic ortus ē Dion phus qui de regno ſcripſit ⁊ Traiani tempore claruit. Ab hac pruſaenſes dicti ſunt. Eſt ⁊ altera pruſa ſub hippio monte ſeu fluuio vt eſt apud Ptolomeū. Hoc eniꝫ diſcrimine a pruſa q̄ ſub olympo eſt dirimit̃. Hec enī a Plynio. Pruſias dicitur que Cyos quondam fuerit a qua pruſienſes vocantur.

Prytaneū: locus erat athenis in arce digniſſimus vbi iudices ⁊ magiſtratus habere cōſiliū ſolebant. Ci. lib. j. de ora. Et vt ei victus quotidianus in prytaneo publice preberet̃ Diony. prytanea vocat curias in quibus ſacra fiebãt ab his qui maximam in vrbibus habent poteſtatem. Prytanis magiſtratus prefectus adminiſtrator vt conſulatus quem publici cōſilij principem appellabant a verbo πρυτανεύω quod eſt guberno ⁊ magiſtratum exercito.

P ante S

Pſaltes. latine cãtor. pſalmus canticuꝫ a ψαλλω canto ꝙ ad pſalterium caneretur.

Pſallo. is. cano ⁊ proprie de pſalmis dr̄. Aliqñ pſallere ponitur pro predicare vt eſt illud. Sic pſallam nomini tuo.

Pſalteriū. greca dictio eſt. qꝺ hebraice Nablon: latine organuꝫ laudatoriū dr̄. Et eſt vt Hiero. ſcribit in modū quadrati clypei cū decē chordis ſicut ſcriptū ē. In pſalterio decē chordarū pſallite illi. Et in expoſitione pſalmorū ſic ait. Pſalteriū ꝓprie gn̄s organi muſici melius ſonãs q̄ꝫ cithara ſilitudinē hꝫ cithare ſed nō eſt cithara. Inter pſalteriū ⁊ citharã hoc intereſt. ꝙ cithara deorſuꝫ percutit pſalterium ſurſum qꝺ verbo vulgari polyphthōgū dr̄. Et alio in loco. Cithara deorſuꝫ hꝫ cauamen ⁊ ſex chordas habet pſalteriū deſurſum hꝫ cauamen. Augu. Pſalteriū ē organū qꝺ quideꝫ manibus portat̃ ꝑcutientis: ⁊ chordas diſtinctas hꝫ. Sed illū locū vnde ſonuꝫ accipiūt chorde illud cōcauum lignū qꝺ pendet ⁊ tactū reſonat: q2 recipit acrē pſalteriū in ſuperiore ꝑte hꝫ. Cithara autē hoc gn̄s ligni cauum ⁊ reſonans in īferiore parte habet. Ita qꝫ in pſalterio chorde ſonum deſuper accipiunt. In cithara chorde ſonum ex inferiori parte accipiunt.

Pſalma ꝙ pſallit̃ diapſalma īterpoſitū a pſallendo ſilētium vt ſympſalma dr̄ vocū copulatio in cantãdo ita diapſalma diſtinctio vbi q̄dã requies diſtincte cōtinuationis oſtenditur.

Pſalmodia cū accētu ī pe. ex pſalmo ⁊ odia q̄ eſt cãtus mixtus vt cum aliquis ad muſicum inſtrumentum canit.

Pſaltria. cantrix a pſallendo. Fidicina q̄ ſequebatur ⁊ amabat hiſtriones. Amabat enim qui cantabãt quottidie in ſcena.

Pſecas. adis. gutta ſiue ſtylla dici pōt. Apul. li. de mūdo ab Ariſtotele ſumens ⁊ pſecadas interpretatus: ſtillicidia vocat.

Pſegma. atis. idē fere qꝺ flos eris. Ply. li. xxxiiij. In erarijs officinis ⁊ pſegma fit. Grece ψηγμα.

Pſeudo nomen triū generum ⁊ inuariabile permutationeꝫ caſuum: ⁊ latine falſus dicitur.

Pſeudolus falſus ſeruus. Unde ⁊ Plautine fabule pſeudoli nomen inditum eſt.

Pſeudologus. falſidicus. Pſeudolographus falſarius. Pſeudographie fabule deformationes. Pſeudo angelus falſus nūcius. pſeudo prophe: falſi nates. pſeudo martyr. falſus teſtis. Pſeudo adelphus falſus frater. Pſeudo dictamū falſū dictamū gn̄s herbe q̄ ī certa ſilīs pulegio naſcit̃. Pſeudonymus falſi noīs. Pſeudo porticus falſus porticus. Nã in edificijs ꝑtes q̄ fiunt ad imitationē nec integrum nec principalē ſed precarium aut tēporariū vſum ꝓbent quaſi alienuꝫ opus mentientia hoc noīe īſigniri ſolēt vt pſeudipteros: ⁊ pſeudo aule ſimilia hic compula in Uictruuio.

Pſeudothyrū quaſi falſum hoſtiū. Unde propoſtico ſumitur. Oroſius. Uerūtñ ſequēti anno tanta fames rome fuit vt medio foro imperator correptus a populo conuicijs ⁊ fragminibus panis turpiſſime infeſtatus egre ꝑ pſeudothyrū in palatium refugiens furorē excitate plebis euaſerit. Ci. in Ueſ. Ea quemadmodum ad iſtū poſtea pſeudothyruꝫ reuertantur tabulis vobis ⁊ teſtibus iudices planum faciam.

Pſilon. latine tenue dicitur.

Pſilotrum. vnguentum depilatorium. de quo fit mentio apud Auicennam ⁊ Galienum: vbi ſalamandras legimus habere vim pſilotri depilatoriam.

Pſylli. populi libye prope Garamantas a pſyllo rege dicti: vt

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

P ante T

inq̄t Ply.li.vij.quorū corpori īgenitū fuit virus exitiale ſerpētibus. Scribit Plutar. Catonē iter p̱ deſerta libyes faciente ſecū pſyllos duxiſſe q̄ morſib⁹ ſerpētū mederent̄ ptiꝫ ore trahentes venenū. partim ſerpentes cantibus medicantes.

Pſycomātium: locus vaticinij: vbi fiebat maniū euocatio ψυχὴ enim anima ꝛ μαντεία diuinatio.

Pſimmythium d̄r. q̄ nos ceruſam nominamus fit ex plūbo.

Pſitta. piſcis gn̄s quē nos paſſerē vocamus. Ariſtoteles Torpedo occulit ſe ꝛ paſtinaca ꝛ aſcell⁹ ꝛ rana ꝛ pſitta ꝛ ſquatina.

Pſittacus. papagallus vulgo d̄r auis ex india q̄ vocē humanā ſup omnia reddit ꝛ quidem ſermocinās. Mar. Pſittacus a vobis illorū nomina diſco. Hoc per me didici Ceſar aue.

Pſycholutres. d̄r q̄ frigida aq̄ corp⁹ lauat: ꝛ balneo frigido letatur. ψυχος frigus λουτρον balneū ꝛ lauachrū. vn̄ fit pſycholutres. q̄ ſignt lauacri frigidi cultor. Sene. li. xij. ep̄lar. Ille tantus pſycholutres q̄ k̄l'is ianuarijs euripum ſalutabam.

Pſydracion genus puſtularum ſubalbidarum acutarumq̧.

Pſythium genus paſſi.

Pſyria inſula iuxta chium.

Pſole. latine preputium. Auctor in Priap. Pſoleon. ille vocat quod nos pſoloenta ceraunon.

Pſophis. idis. nomen ciuitatis pſophide Ericys ficant filia. Oui. lib. v. me. Uſq̧ ſub orchomenon pſophidaq̧ cylleneq̧ꝫ Sūt ꝛ alie pſophides multis locis. Uerū archadice pſophidis nomē vetus reddūt phegeā a cōditore impoſitā phegeo Alphiſibei filio niſi quis a phaginea glāde potius exiſtimet.

Pſora. cutis aſpitas ꝛ ſquamoſa ꝛ videtur alia a ſchabie cum Ply. li. ij. dicat. Arida cū reſina in petiginē ꝛ ſcabiē quā pſoram ꝛ lichenas vocāt ſanat. Fit aūt a ψω ſcalpo. Nam qui pſora laborāt vlcera ſiue puſtulas ſupra modum contingere palpare ꝛ ſcalpere cupiunt.

P ante T

Pte ſyllabica adiectio. Quere in dictione Met.

Ptera. ſiue vt Uict. appellat pteromata in tēplis muri duo ſūt ait Stra. lib. xvij. ad altitudinē eorum vtrinq̧ ſurgentes ita dicti q̧ alarum ſpecie quaſi protegant.

Pterygiū. in oculis vocat̄ mēbranula quedā neruoſa q̄ oriens ab angulo: vel a nariū: vel tēporū pte ad coronā vſq̧ꝫ interiꝫ ꝛ pupulaꝫ operit. Ply. li. xxxiiij. Cathinię effectus ſiccare ſanare ſiſtere fluitiones pterygia ꝛ ſordes oculorum purgare. Pterygiū v̄o in digitis apud Paulū Eginitā ē cum caro excreſcit ptē illā cōtegēs q̄ ē in vngue. Pterygiū inq̄t appellat̄ q̄ vitiū ex paronychia fere naſcit̄. At Celſus pterygion dicit eē cū recedit ab vngue carūcula cū magno dolore. Uidet̄ n. diminutiuū eē ab πτέρυξ ideſt ab ala quā tūc videt̄ efficere caro ab vngulis diſcedens. Ply. li. xxiij. Illinitur eadē cū fico ꝛ pterygijs digitorū ex vino. Hec in oculi ſuperficie. Idem. Cum etiam cum oleo paronychias ꝛ pterygia tollit.

Pterna vocat̄ pars inferior natalis veli circa mediā fere Trachelon. ſumma pars carcheſium nominatur.

Pterophoros: eſt regio apud ripheos mōtes. Ibi credunt̄ eſſe cardines mūdi extremiq̧ꝫ ſyderum ambitus.

Ptiſana. pe. p. hordeū decorticatū: vel hordei ſuccus ſiue aqua apud Col. videt̄ eē pultis genus ex farina hordeacea in q̄ eſt maxima vis reſtaurādi vires ꝛ nutriēdi apd̄ grecos πτισάνη apud latinos ptiſana p̱ ſimplex. ſ. Hinc ptiſanarium p vaſe in quo coquitur: vel tunditur. Hor. in Ser. Quid ceſſas agedum ſume hoc ptiſanarium oryze.

Ptolomęus nomē propriū Lagi gregarij militis filij q̄ maxime auctoritatis fuit apud Alexandrū macedonē: poſt cuius mortē egypto ꝛ aphrica ꝛ magna arabię parte potitus regnauit annis. xl. a quo oēs deinceps egyptij reges ptolomęi appellati ſūt. Hic frequentiſſime apud amicos ꝛ cęnabat ꝛ dormiebat. Qd̄ ſi aliq̄n cęnā pberet rebus illorū vtebat̄. Acceſebat enī ſcyphos ſtrata ac mēſas. Ipſe pter neceſſaria poſſidebat nihil: q̄n alios locupletes facere regale magis eē dicebat q̧ locupletari Et ē nomē a gręco dedictū. Greci quippe πτολεμεῖν και πολεμεῖν p pugnare dicūt. Sic igit̄ ab πτολέμω Ptolęmeus d̄r ſicut ab τιμάω q̄ ē honoro. Timęus. Hic duos habuit Ptolomęū Philadelphū ꝛ Ptolomęum ceraunū Philadelphus ī regno ſucceſſit vir doctiſſim⁹ Stratonis diſcipulus q̄ bibliothecā illā celeberrimā fecit q̄ vſq̧ꝫ ad primū alexandrinorū ꝛ romanorū bellū durauit. Regnauit annis. xxxviij. Cui ſucceſſit Ptolomeus cognomēto Euergetes q̄ latine dici benefic⁹ pōt. Hic. xxvj. annis regno potitus morit̄. Cui ſucceſſit Ptolomęus philopater. xvij. annis regnās. Poſt cū ptolomęus epiphanes q̄ annis. xxiiij. regnauit. tū ptolomęus philomater. xxxv. Deinde ptolomęus euergenes. xxix poſtea ptolomę⁹ phiton q̄ ꝛ Soter. xvij. Poſtremo ptolomę⁹ dionyſi⁹ q̄ caput magno pōpeio abſcidit. Fuerūt ꝛ alij h̄ noīe vt pyrrhi regis fili⁹. ꝛ Cypriorū rex qui ſuis diuitijs romanū locupletauit ęrariū. Itē aſtrologus natiōe ęgyptius q̄ Traiani ꝛ Hadriani tēporib⁹ floruiſſe ɔſtat.

Ptolomę⁹ a. ū. poſſeſſiuū. Prop. ꝛ ptolomeę littora capta phari

Ptolomais. idis vel idos ꝛ ptolomaida. ę. nomē q̄nq̧ vrbiū q̄rū vna ē ī ęgypto: de q̄ Hiero. ad Euſto. Per arenas tyre p̱uenit ad cohoū q̄ nūc ptolomais d̄r Altera ī ęthiopia alia in phęnicia. alia nili fluminis alia in cyrenaica p̱uincia aphricę

Ptyas d̄r aſpidis ſputū p̱nicioſū ἀπὸ τοῦ πτύω q̄ ē ſpuo.

Ptoſis. latine ruina: ꝛ caſus nominum.

P ante U

Pubes p̱prie lanugo quę maribus. xiiij. anno: feminis. xij. circa pudēda oriri incipit. Quod q̧ maturitatis ē ſignū: factū ē vt mas pubes ſiue puber vocet̄ q̧ primū ad generandū aptus eſt: ꝛ fęmina ſit̄ ad cōcipiēdū. A quo impubes. is vel impuber q̄ nōdū lanuginē emiſit: ſiue qui nōdū ad pubertatis annos p̱uenit. Ply. li. xxxviij. Corticē eius impubeſcentē puer impubis ſi defracta ramo detrahat. Pubes etiā honeſte pro pte pudēda ſumit̄. Uirgi. Prima hominis facies ꝛ pulchro corpore virgo pubetenus. Itē p iuuenū multitudine. Idem haud aliter pubeſq̧ tuę: pubeſq̧ꝫ tuorū. Liuius li. j. Cū pubē albanā in arcem p̄ſidio armiſq̧ obtinendā auocaſſet. Interdū ēt p populo. Unde pube pręſente dicimus. hoc eſt populo p̄ſente: ab his q̄ puberes ſunt oēm populuꝫ ſignificantes. Transfert̄ ēt ad alia. Uir. li. xij. Puberibus caulē folijs. ꝛ li. iiij. Pubentes herbę. Sciendum q̧ pubes p lanugine p parte pudēda: ꝛ pro multitudine ſubſtātiuū eſt ꝛ facit genitiuū pubis: Sic eſt Impubes. is. qui adhuc inueſtis eſt: adiectiuū eſt. Un̄ impubis iuli. Et Hor. in Epo. dixit impube corpus. Oui. li. iij. me. Impubeſq̧ꝫ genas. Cic. v̄o lib. iiij. inuectit ait. Filiumq̧ꝫ eius impuberem legatum a patre miſſum. Liui. lib. ij. Laudatamq̧ virginem parte obſidum ſe donare dixit: ipſa quo vellet legeret. Productis omnibus elegiſſe impubere dicitur. Ergo impubem dicimus ab eo q̄ eſt pubes Saluſtius. Puberes omnes interfici iubet.

Pubeo. es. pubes ſum: vt pubentes herbę: ꝛ fit a pubes. is. A quo pubeſco lanuginē emitto. Uir. li. iij. Et nūc ęquali te cuꝫ pubeſceret ęuo. Interdū pubeſcere ponit̄ p creſcere ſiue p ducere. Cice. li. j. de natura deorū. Nā ꝛ fruges ꝛ reliqua q̄ terra paria ꝛ tēpeſtates ac tēporū varietates: cęliq̧ꝫ mutatiōes quibus oīa quę terra gignat maturata pubeſcāt. Uir. lib. ij. ge. Hinc omnis largo pubeſcit vinea fętu. i. exuberat.

Pubereſco. puber fio ſiue creſco. a puber.

Pubertas. ętas in maribus quę eſt annus. xiiij. in fęminis. xij. Item pubertas eſt emiſſio ipſa pubis a qua anni pubertatis dicti ſunt. Col. li. iiij. At citra naturę q̧dam pubertatem.

Publicus. a. um. q̄ nō eſt priuatum alicuius ſed populi. Hinc reſp. res populi. Abuſiue tn̄ publica dicta ſunt bona ciuitatis. Sola enim publica ſunt quę ro. populi ſunt.

Publica ſacra quę pro populo fiebant: ſicut priuata quę pro ſingulis hominibus familijſue.

Publica via q̄ in ſolo ppl'i eſt: cuius ſolū publicum eſt: ſiue qua iter ppl'o eſt. Publicas vias romani ptim pretorias: partim conſulares appellauerūt. Sunt vię priuatę ſūt ꝛ vicinales q̄: in vicis ſunt: vel quę in vicos ducunt. Preterea alię ruſticę dicuntur: alię vrbicę Militares vię quę inter publicas ſunt